

POROZUMIENIE DLA PRAWORZĄDNOŚCI

Warszawa, 5 listopada 2021 r.

PRZYWRÓCENIE PAŃSTWA PRAWA – PROPOZYCJE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

My, obywatelki i obywatele oraz organizacje, które od lat bronią prawa Polek i Polaków do niezależnego sądu i utrzymania w Polsce zasad państwa prawa, przedstawiamy opracowaną wspólnie, w uzgodnieniu ze środowiskiem sędziowskim i prokuratorskim (Iustitia, Themis i Lex Super Omnia), listę koniecznych działań zmierzających do wykonania **13 orzeczeń TSUE i EPTCz** i wielu innych wyroków Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i sądów powszechnych oraz rekomendacji europejskich.

Wyroki sądów, zarówno polskich jak i europejskich, jasno wskazują, że doszło do bezprawnego upolitycznienia wymiaru sprawiedliwości, systemowego pozbawienia polskiego sądownictwa niezależności, czyli władza przejęła sądy, a tym samym kontrolę nad nami. Niezależność sądów jest warunkiem *sine qua non* demokracji, niezależnej kontroli wyborów i ochrony praw jednostki. Trzeba zakończyć niepotrzebny i niszczący konflikt z instytucjami Unii Europejskiej. Polska jest członkiem Unii, a Unia jest największym gwarantem naszego bezpieczeństwa.

W obecnej sytuacji za najważniejsze uznajemy **(1)** natychmiastowe przywrócenie do pracy bezprawnie odsuniętych od orzekania sędziów Pawła Juszczyszyna i Igora Tuleyi **(2)** zlikwidowanie Izby Dyscyplinarnej i **(3)** zamrożenie „ustawy kagańcowej”, zgodnie z zabezpieczeniem TSUE z dnia 14.07.2021 oraz wyrokiem z 15.07.2021 r., aby uniknąć ogromnych kar płaconych z naszych podatków i umożliwić akceptację Krajowego Planu Odbudowy.

Nie zamyka to jednak sprawy. Warunki niezbędne dotyczące przywrócenie w Polsce państwa prawa i wykonania wyroków, jakie władza przegrała przez europejskimi trybunałami, a także w Sądzie Najwyższym, NSA i w sądach powszechnych, są następujące:

- 1) natychmiastowa zmiana ustawy o KRS – usunięcie z funkcji całego składu neoKRS i powołanie prawdziwej, zgodnej z Konstytucją Krajowej Rady Sądownictwa - strażnika niezależności sądownictwa;**
- 2) usunięcie z funkcji neosędziów, którzy zostali wadliwie powołani lub awansowani na wnioski neoKRS oraz ogłoszenie prawidłowych konkursów, aby jak najszybciej obsadzić wakaty w sądach;**
- 3) utrzymanie w mocy wyroków neosędziów, jednak z prawem obywateli i wszystkich stron procesów (w których orzekali neosędziowie) do ich wzruszenia w odpowiedniej procedurze;**
- 4) utrata funkcji przez wszystkich neosędziów w SN, nie tylko ze względu na wadliwość neoKRS, ale także rażące naruszenia w całej procedurze, w tym wadliwość ogłoszenia**

samych konkursów; a następnie prawidłowy wybór Pierwszego Prezesa SN – spośród kandydatów wskazanych w uchwale Zgromadzenia Ogólnego Sędziów SN;

- 5) przywrócenie normalnego, niezależnego sądownictwa dyscyplinarnego i uchylene „ustawy kagańcowej”;
- 6) zmiana składu obecnie działającego bezprawnie Trybunału Konstytucyjnego, poprzez zaprzysiężenie trójki sędziów, którzy od 2015 roku czekają na odebranie przyrzeczenia; prawidłowy wybór Prezesa TK – spośród kandydatów wskazanych w uchwale Zgromadzenia Ogólnego Sędziów TK;
- 7) likwidacja skargi nadzwyczajnej służącej obecnie rządzącym do uchylaniu przez „swoją” izbę SN (IKNiSP) wszystkich niewygodnych politycznie wyroków lub do gnębienia przeciwników;
- 8) zmiana na stanowiskach prezesów sądów, powołanych przez Zbigniewa Ziobro w tzw. trybie faksowym; odpolitycznienie Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury;
- 9) zbudowanie od nowa niezależnej prokuratury; rozdzielenie funkcji Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości;
- 10) rzeczywista reforma wymiaru sprawiedliwości, usprawniająca procedurę cywilną, karną i administracyjną, zwiększająca dostęp do wymiaru sprawiedliwości oraz wprowadzenie nowoczesnego systemu pomocy prawnej z urzędu, urealnającego prawo do sądu etc.

Dlatego też, wzywamy wszystkie polityczne siły prodemokratyczne i proeuropejskie do spotkania z nami, obywatelkami i obywatelami, celem przedyskutowania naszych **propozycji** odnośnie do naprawy praworządności, wypracowania sposobów i harmonogramu ich wdrożenia z uwzględnieniem standardów międzynarodowych oraz skali i bezprecedensowości zniszczenia przez rządzących polskiego wymiaru sprawiedliwości.

W 2019 roku partie opozycyjne podpisały wspólne zobowiązanie do naprawy polskiego wymiaru sprawiedliwości <http://sprawiedliwosc.akcjademokracja.pl/>. Czas najwyższy przystąpić do ich realizacji, tym bardziej że wkrótce staniemy przed dalszymi próbami dewastowania sądów poprzez tzw. „spłaszczenie” ich struktury, wyrzucanie sędziów czy ich polityczną weryfikację. Nie możemy i nie chcemy beczynnym przyglądać się realizacji tych planów, które tylko pogłębią ogromny chaos prawny w Polsce, zniszczą do końca niezależność sądów i będą dla nas wszystkich katastrofą.

Akcja Demokracja

Inicjatywa #Wolne Sądy

Komitet Obrony Demokracji

Kongres Świeckości

Obywatele RP

Archiwum Osiatyńskiego

Ogólnopolski Strajk Kobiet

Stowarzyszenie Adwokackie Defensor Iuris

* * *

PRZYWRÓCENIE PAŃSTWA PRAWA - PROPOZYCJE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

SZERSZE UZASADNIENIE

1. **Natychmiastowa zmiana ustawy o KRS – usunięcie z funkcji całego składu neoKRS** wybranego sprzecznie z Konstytucją, własną ustawą PiS (brak podpisów poparcia, wadliwe zgłoszenia oraz głosowanie na tym samym posiedzeniu) i sprzecznie z Traktatem, Kartą Praw Podstawowych i Konwencją. Utworzenie legalnej, konstytucyjnej KRS, na zreformowanych zasadach (demokratyzacja wyboru sędziowskiej części KRS, udział wszystkich sędziów – wg projektu Stowarzyszenia „Iustitia”). Będzie to wykonanie wyroków Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2019 r. w sprawie sygn. akt III PO 7/18, z 15 stycznia 2020 r. w sprawach III PO 8/18 i III PO 9/18 w zw. z wyrokiem TSUE z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (sprawa A.K.), uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie sygn. akt BSA I-4110-1/20, a także wyroków NSA z 6 maja 2021 w sprawach II GOK 2/18, 3/18, 5/18, 6/18 i 7/18, z 13 maja 2021 r. w sprawie II GOK 4/18, z 21 września 2021 r. w sprawach II GOK 8/18, II GOK od 10/18 do 14/18, z 11 października w sprawach II GOK 9/18, II GOK od 15/18 do 20/18 w zw. z wyrokiem TSUE z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, wyroku TSUE z 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19 (W.Ż.) oraz wyroku ETPCz z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz p-ko Polsce (skarga 43447/19), a także wykonanie rekomendacji Komisji Europejskiej z procedury art. 7 zawartej w Zaleceniu Komisji (UE) 2018/103 z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce.
2. **Usunięcie z funkcji neosędziów, którzy zostali wadliwie powołani ich neoKRS.** Dalsze orzekanie tych osób będzie podstawą kwestionowania wyroków przez każdego, kto przegra sprawę. Zgodnie z stanowiskiem stowarzyszeń sędziowskich oraz konstytucjonalistów, skoro nie było zgodnych z prawem uchwał KRS, to osobom tym nie przysługuje ochrona na podst. art. 180 Konstytucji (zakaz usuwania z funkcji sędziowskich), ponieważ nie przysługuje im status sędziowski. Ważna uchwała to warunek *sine qua non* ważnego powołania (art. 179 Konstytucji zawiera koniunkcję, wniosek KRS i nominację prezydencką). Inaczej Prezydent mógłby powołać na sędziego np. konia, tak jak Kaligula *Incitatusa* do rzymskiego Senatu. Neosędziowie zostali powołani albo promowani przez prezydenta bez uchwały legalnej KRS. Będzie to wykonanie wyroków i rekomendacji wskazanych w pkt. 1 powyżej. Każde rozwiązanie prawne tej trudnej kwestii ustrojowej będzie dokonywane zgodnie ze standardami międzynarodowymi i z uwzględnieniem skali i bezprecedensowości zniszczenia przez rządzących polskiego wymiaru sprawiedliwości.

Co ważne, wszystkie wadliwie powołane osoby mogłyby od razu stanąć do ponownych konkursów przed nową, powołaną zgodnie z prawem KRS. Jeśli spełniają przesłanki merytoryczne i etyczne – mogłyby wrócić do funkcji sędziowskich lub na miejsca, w wyższych instancjach, gdzie awansowali bezprawnie z udziałem neoKRS. Proces ten można zorganizować szybko, wyznaczyć nowemu KRS ku temu krótkie terminy, zwłaszcza w sprawach nowych, młodych sędziów, których przed neoKRS postawił kalendarz ich zawodowej edukacji, a nie zawsze ich osobisty wybór (choć należy pamiętać, że wiele osób, kierując się najwyższymi standardami etycznymi, nie stawało do konkursów przed neoKRS, nie chcą legitymizować tego quasi-organu). Co do nich mogłaby być wprowadzona jakaś uproszczona procedura, raz na zawsze znosząca wątpliwości co do ich statusu. Nikt nie zostanie pokrzywdzony, a obywatele zyskają spokój, że z ich sprawa nie zostanie podważona i nie trafi do ETPCz w związku z wadliwym powołaniem neosędziego.

Natomiast ci, którzy w ostatnich latach sprzeniewierzyli się przysiędze sędziowskiej, przeskoczyli kilka szczebli kariery dzięki koneksjom lub pełnili role funkcjonariuszy politycznych do niszczenia kolegów po fachu, najpewniej nie uzyskaliby ponownej nominacji. Równocześnie ludzie prawi, którzy do konkursów nie stawali mieliby ku temu szanse.

3. **Orzeczenia neosędziów pozostaną ważne. Wymaga tego ochrona obywateli, bezpieczeństwo obrotu prawnego i zasada zaufania do państwa.** Natomiast każdy uczestnik postępowania, w którym wyrok lub postanowienie wydał neosędzia, będzie miał w krótkim czasie prawo wzruszenia takiego orzeczenia, zapisane jako negatywna przesłanka procesowa (np. przez 6 lub 12 miesięcy).
4. **Wszyscy neosędziowie w SN powinni stracić swoje funkcje nie tylko ze względu na wadliwość neoKRS, ale także z uwagi rażące naruszenia prawa w procedurze ich powołania, np. wadliwość ogłoszenia samych konkursów, czy brak uwzględnienia wstrzymania procedury powołania przez NSA.** Powinno zostać zwołane Zgromadzenie Ogólne Sędziów SN celem dokonania prawidłowego wyboru kandydatów na Pierwszego Prezesa SN. Powinno dojść do likwidacji ID i IKNISP. Będzie to wykonanie wyroku TSUE z 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19, wyroku TSUE z 6 października 2021 r. w sprawie C-487/19 (W.Ż.), wyroku TSUE z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18 w związku z wyrokami NSA w sprawach II GOK od 2/18 do 20/18, uchwały składu połączonych Izb Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r. w sprawie sygn. akt BSA I-4110-1/20, wyroków Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2019 r. w sprawie sygn. akt III PO 7/18 i z 15 stycznia 2020 r. w sprawach III PO 8/18, III PO 9/18 w zw. z wyrokiem TSUE z 19 listopada 2019 r. w sprawach połączonych C-585/18, C-624/18 i C-625/18 (A.K.) oraz wyroku ETPCz z dnia 22 lipca 2021 r. w sprawie Reczkowicz p-ko Polsce (skarga 43447/19), a także

postanowień Sądu Najwyższego z 16 września 2021 r. w sprawie I KZ 29/21, z 29 września 2021 r. w sprawie V KZ 47/21, z 28 października 2021 r. w sprawie III KK 237/21.

Kwestią do osobnego rozstrzygnięcia będzie odpowiedzialność wielu z tych osób wprost powiązanych z partią rządzącą i świadomie naruszających zabezpieczenia i wyroki TSUE, być może w reżimach dyscyplinarnych ich macierzystych zawodów prawniczych (do SN wybrano np. wielu prokuratorów).

5. **Przywrócenie normalnego, niezależnego sądownictwa dyscyplinarnego** wobec sędziów. Niezbędne jest zlikwidowanie Izby Dyscyplinarnej (wraz z usunięciem z funkcji wszystkich jej członków), a także uchylene „ustawy kagańcowej”. Będzie to wykonanie wyroku TSUE z 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 oraz postanowienia TSUE z 14 lipca 2021 r. w sprawie C-204/21 R.
6. **Trybunał Konstytucyjny, obecnie działający bezprawnie w wielu elementach, musi mieć zmieniony skład poprzez zaprzysiężenie trójki sędziów, którzy od 2015 roku czekają na odebranie przyrzeczenia** (jeśli ci zrezygnują, to nastąpić powinno wybranie nowych trzech przez Sejm). Równocześnie musi nastąpić usunięcie z funkcji sędziego TK trzech dublerów (J. Wyrębak, M. Muszyński i J. Piskorski), zwołanie zgromadzenia ogólnego sędziów TK i doprowadzenie do prawidłowego wyboru kandydatów na Prezesa TK. Nowa ustawa o TK jest przygotowywana w środowisku prawniczym. Będzie to wykonanie wyroku ETPCz z 7 maja 2021 r. w sprawie Xero Flor p-ko Polsce (skarga 4907/18), a także postanowień Sądu Najwyższego z 16 września 2021 r. w sprawie I KZ 29/21, z 29 września 2021 r. w sprawie V KZ 47/21, z 28 października 2021 r. w sprawie III KK 237/21, a także wykonanie rekomendacji Komisji Europejskiej z procedury art. 7 zawartej w Zaleceniu Komisji (UE) 2018/103 z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce.
7. **Likwidacja skargi nadzwyczajnej** służącej obecnie rządzącym do uchylaniu przez „swoją” izbę SN (IKNiSP) wszystkich niewygodnych politycznie wyroków oraz gnębieniu przeciwników wzruszaniem prawomocnych wyroków zapadłych w ich sprawach. Ewentualnie można rozważyć istotne ograniczenie zakresu przedmiotowego i podmiotowego skargi nadzwyczajnej, np. pozostawienie tego uprawnienia wyłącznie RPO. Będzie to wykonanie rekomendacji Komisji Europejskiej z procedury art. 7 zawartej w Zaleceniu Komisji (UE) 2018/103 z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie praworządności w Polsce uzupełniające zalecenia (UE) 2016/1374, (UE) 2017/146 i (UE) 2017/1520 oraz rekomendacji zawartych w opinii Komisji Weneckiej nr 904/2017 na temat projektu ustawy o Sądzie Najwyższym i projektu ustawy o KRS przyjętej przez Komisję na 113 Sesji Plenarnej, w dniach 8 – 9 grudnia 2017.

8. **Zmiany na stanowiskach prezesów sądów, powołanych przez Zbigniewa Ziobro w tzw. trybie faksowym.** Kluczowe jest też przywrócenie zasad powoływania dyrektorów i prezesów sądów, a także kolegiów tak aby przywrócić samorząd sędziowski z prawdziwego zdarzenia (obecnie, po ostatnich zmianach w prawie o ustroju sądów powszechnych, w kolegiach są tylko prezesi nominowani przez Ministra). Środowisko sędziowskie zaproponuje praktyczne, nowoczesne rozwiązania tego problemu. Będzie to wykonanie wyroku ETPCz z 29 czerwca 2021 r. w sprawie Broda p-ko Polsce (skarga 26691/18) i w sprawie Bojara p-ko Polsce (skarga 27367/18). Należy także uniezależnić od polityków Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury obecnie całkowicie zdominowaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości, pozbawioną przygotowanej merytorycznie kadry, kuźnię upolitycznionych sędziów i prokuratorów.
9. **Zbudowanie od nowa niezależnej prokuratury.** Należy przede wszystkim rozdzielić funkcję Prokuratora Generalnego i Ministra Sprawiedliwości, a także zapewnić transparentną procedurę wyboru kadencyjnego Prokuratora Generalnego w oparciu o kryteria kompetencyjne, zapewnić niezależności prokuratury od władzy wykonawczej, jako części organów wymiaru sprawiedliwości, utworzyć Krajową Radę Prokuratorów z udziałem organizacji pozarządowych i środowisk naukowych, zweryfikować uznaniowo uzyskane stanowiska służbowe i stawki awansowe oraz stworzyć transparentną procedurę powoływania i awansowania prokuratorów w trybie konkursowym oraz stworzyć nowy system odpowiedzialności dyscyplinarnej zapewniający prawo odwołania się do sądu powszechnego. Konieczne jest też przystąpienie prokuratury do Prokuratury Europejskiej. Chcemy, aby nowo utworzona prokuratura działała w imieniu społeczeństwa i w interesie publicznym, w celu poszanowania praw i wolności obywatelskich a nie jakiegokolwiek partii rządzącej. Będzie to wykonanie rekomendacji Komisji Weneckiej zawartych w Opinii 892/2017 w sprawie ustawy Prawo o prokuraturze, przyjętych przez Komisję Wenecką na 113 Sesji Plenarnej, w dniach 8 – 9 grudnia 2017.
10. **Rzeczywista reforma wymiaru sprawiedliwości.** Trzeba: usprawnić procedury cywilną, karną i administracyjną, z informatyzować wymiar sprawiedliwości, przeprowadzić digitalizację akt, dofinansować i usprawnić działanie obsługi asystenckiej sędziów oraz administracyjnej sądów, wprowadzić transparentny i w pełni uczciwy system komputerowego losowania spraw, zwiększyć dostęp do wymiaru sprawiedliwości i wprowadzić nowoczesny system obsługi prawnej z urzędu, urealnijący prawo do sądu etc.

